نیمه سازی
پرونده
چرایی عفاف و حجاب

هر پریشان نظری لایق دیدار تو نیست

حسین گل‌محمدی

ریحانه پاک و معصوم سرزمین من! تقصیر ماست که نتوانستیم به زبانی روشن و لطیف و هنرمندانه به تو بگوییم که ارزش و زیبایی گوهر در صدف، هزاران برابر بیشتر است. کوتاهی از ماست که نتوانستیم برای تو به خوبی توضیح دهیم قدر، قیمت و لیاقت تو بیش از این است که هر نامحرمی بی‌هیچ مانعی بر زیبایی‌هایت نظر افکند و خدای ناکرده ذهن و دلش به گناه و پلشتی آلوده شود! قصور از ماست که به خوبی نتوانستیم شاخص‌های وقار و متانت، عزت و عصمت، حیا و عفت را برای تو که فرشته‌ای در زمین خدا هستی توضیح دهیم، تبیین کنیم و...

و ناگهان برای به خود آمدیم و دیدیم در غفلت ما، آتانی که جز خفت و خواری تو، جز آسیب و بیماری تو نمی‌خواهند، متاعی آلوده! اما رنگین و پرزرق و برق در وبترین‌های سوداگرانه خود چیده‌اند و چه فریبکارانه اما ماهرانه خود را دایه مهربان‌تر از مادر نشان می‌دهند!

اما می‌دانم که جواهر وجود تو ارزشمندتر و پاک‌تر از آن است که برای همیشه زنگار بگیرد و به راستی هم هر آنچه رخ داده، تنها زنگاری است که می‌تواند آن را با دست غیرت و حمیت ایرانی، با مهربانی و آگاهی، از رخت زدود تا همواره و همه جا، گوهر بی‌همتای ایران‌دخت در صدفی عفیفانه بدرخشد و به تمام و بتربن‌های کاذب و پرزرق و برق سوداگران عالم پشت کند و فخر بفروشد.

من فقط یک چیز را خوب می‌دانم و به آن یقین و ایمان دارم، همانی که صائب به زیبایی سروده و سزاوار و شایسته تمام دختران و بانوان سرزمین من است: «هر پریشان نظری لایق دیدار تو نیست».

تشویق به زیست عفیفانه با زبان هنرمندانه

حجت‌الاسلام مهدی بیاتی، دبیر کارگروه زیست عفیفانه شورای فرهنگ عمومی و مدیر مرکز آموزشی عفاف و حیا می‌گوید: اصولا مسئله عفاف از مردان آغاز می‌شود و اگر قرار باشد، ما نسبت به جامعه‌ای حساسیت داشته باشیم و فرهنگ عفاف را گسترش دهیم، وظیفه مردان در این زمینه جدی‌تر است. با او درباره عفاف و حجاب گفت‌وگو کرده‌ایم.

حجت‌الاسلام مهدی بیاتی، دبیر کارگروه زیست عفیفانه شورای فرهنگ عمومی و مدیر مرکز آموزشی عفاف و حیا می‌گوید: اصولا مسئله عفاف از مردان آغاز می‌شود و اگر قرار باشد، ما نسبت به جامعه‌ای حساسیت داشته باشیم و فرهنگ عفاف را گسترش دهیم، وظیفه مردان در این زمینه جدی‌تر است. با او درباره عفاف و حجاب گفت‌وگو کرده‌ایم.

حجاب چه نقشی در استحکام خانواده دارد؟

در بحث حجاب باید توان چرایی میزان رعایت پوشش اهمیت دارد که خداوند متعال آن را مقرر کرده است. بر همین اساس ما باید وارد بحث و فلسفه آن شویم. در مراجای حجاب و پوشش مهم‌ترین اصل بحث عفاف است. قرار است زنان و مردان خودکنترلگری و خویشتن‌داری داشته باشند. در این زمینه برای هر دو گروه زنان و مردان ازدواج بهینگام و در کنار آن سایر موضوعات مثل مدیریت صحبت با نامحرم و کنترل نگاه مطرح می‌شود. ما شبکه‌های معنایی در بحث عفاف و خودکنترلگری دارید که حجاب شاخص‌ترین نماد آن محسوب می‌شود. حجاب به این دلیل شاخص است که در نگاه اول اثر گذار و وجه نمادین این روشن‌تر است. حجاب درحقیقت جذابیت زنان را در محیط اجتماعی کنترل می‌کند. پیشنهاد خدا این بوده که زنان جذابیت خود را در محیط اجتماعی کنترل کنند تا برای زنانی که این جذابیت را ندارند، زندگی سردی ایجاد نشود.

اساسا فرق بین حجاب و عفاف چیست و آیا در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند؟

درباره حجاب و عفاف نگرش‌های مختلفی مطرح می‌شود. گروه اول کسانی هستند که درصدد اجرایی کردن دین هستند و برای گوشزد کردن مسئله این معنای این دو را از یکدیگر جدا می‌کنند تا بگویند تمام حقیقت عفاف در حجاب خلاصه نمی‌شود. گروه دیگری هستند که نگاه مثبت به حجاب دارند و جایگاه آن را در معنای عفاف می‌دانند و اگر کسی بخواهد عفاف داشته باشد، حجاب را رعایت کند کافی است. یکی از موارد رعایت عفت زن و مرد مقابل یکدیگر پوشش است اما تمام حقیقت این نیست. همچنین گروهی هستند که این دو را از یکدیگر جدا می‌کنند و آنها دنبال اهمیت بیشتر عفاف و کمرنگ کردن حجاب هستند. واقعیت این است که نباید اهمیت عفاف را بر رنگ کردن حجاب از میان برد. از سویی با اهمیت دادن بیش از حد به عفاف، اهمیت حجاب را نباید نادیده بگیریم.

با این توصیف، عفاف و حجاب هر کدام چه تعریفی دارند؟

عفاف یعنی قدرت خودکنترلی و خویشتن‌داری جنسی، یعنی وقتی می‌گوییم فردی عفت دارد، در معنای خود کنترلی جنسی است و وقتی می‌گوییم فردی عفیف نیست یعنی بی‌قیاقی است. البته این لایقاتی بودن سطوح مختلفی دارد اما حجاب یعنی کنترل کردن زیبایی، محدود کردن آن در مقابل نامحرم و صرفا جلوه کردن مقابل محارم یعنی همان که خداوند در قرآن درباره آن تأکید کرده است. حجاب یعنی زیبایی خود را در مقابل نامحرم پنهان کن.

آیا تنها مسئله‌ای که اسلام در مورد عفاف گفته منحصر به پوشش است؟

خیر. در سوره نور آیات ۳۰ و ۳۱ خداوند خطاب به زنان و مردان می‌گوید: «قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا» و «قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ» در معنی کامل باید گفت که خداوند متعال در آیه ۳۰ می‌فرمایند: «به مؤمنان بگو چشم‌ها خود را از نگاه به نامحرمان) فرو گیرند و عفاف خود را حفظ کنند، بر ای آنان پاکیزه‌تر است» و همچنین در آیه ۳۱ می‌فرمایند: «و به زنان با ایمان بگو چشم‌های خود را (از نگاه هوس آلود) فرو گیرند و دامان خویش را حفظ کنند.» در واقع عفاف دایره بزرگ‌تر و حجاب دایره کوچک‌تری در داخل موضوع عفاف است.

مصادیق عفاف چیست؟

عفت در کلام، عفت در لمس، عفت در چشم و عفت در زبیایی و کلاً عفاف دایره گسترده‌ای دارد. وقتی ما وارد بحث عفاف می‌شویم، سؤال مهمی مطرح می‌شود که «آیا عفاف و خویشتنداری مختص مردان است یا زنان؟» بر اساس آیات و روایات می‌توانیم ثابت کنیم که اصولاً مسئله عفاف از مردان آغاز می‌شود و اگر قرار باشد ما نسبت به جامعه‌ای حساسیت داشته باشیم و عفاف را گسترش دهیم، وظیفه مردان در این زمینه جدی‌تر است. درست است که خداوند به زنان نعمت زیبایی را بیشتر از مردان داده و جذابیت‌های مختلفی برای آنها قرار داده است اما اینجا باید واژه‌ای به نام غیرت مواجه هستیم. غیرت یعنی احساس مسئولیت مهربانانه‌ای که مرد در قبال ناموس خود دارد. مردی که عاشق همسر و دختر خود باشد برای علاقه خود از همسر و دختر خود حراست می‌کند. امیرالمؤمنین(ع) می‌فرمایند: «و عفته علی قدر غیرته» (و عفت هر کس به اندازه غیرت اوست) اما مرد به همان اندازه که غیرت دارد باید خودکنترلی نیز داشته باشد. غیرت یک مرد باعث عفت او نیز خواهد شد. در واقع اگر غیرت را یکی از عناصر سبک زندگی عفیفانه و اسلامی در مردها بدانیم دو کارکرد دارد؛ یکی مراقبت از همسر و دختر در قالب عشق ورزی و محبت و دیگری خودکنترلی است که باید حد نگاه کردن به حریم دیگران را نگه دارند.

اصل دیگر معماری عفیفانه است که برای حفظ ملاحظات عفت باید رعایت شود. یکی از این ملاحظات چگونگی معماری سبک زندگی عفیفانه در رسوم خانه است که از معماری منزل تا مهمانی گرفتن در منزل را شامل می‌شود.

وسخن آخر

پوشش بانوان زمانی اهمیت پیدا می‌کند و تأثیرگذاری بیشتری دارد که از سر خویشتنداری باشد و دختر من خودش حجاب را بپذیرفته باشد و بنوشد از آن تبلیغ کند. وظیفه ما تبیین منابعی است که نشان می‌دهد مسئله حجاب یک مسئله اجتماعی بوده و فایده آن برای جامعه است و باعث تحکیم خانواده می‌شود.

نگاهی به هنجار و ناهنجار در بحث پوشش

گام اول، خطرات بی‌حجابی را درست تبیین کنیم

میلاد محقق*

دو واژه پوشش و پوشاک در جوامع بشری دارای جایگاه ویژه‌ای هستند و نگرش‌هایی به فراخور بسترهای فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی هر جامعه‌ای درباره آنها وجود دارد. جای هیچ تردیدی نیست که تعیین و تهیه نخستین پوشش و پوشاک توسط انسان، برای در امان ماندن از آسیب‌های طبیعی ماندن سرما و به مرور جنبه‌های دیگری یافته است. به موازات شکل‌گیری آداب و رسوم در جوامع، نوع پوشش و پوشاک نیز به تعریف رسیده و هر جامعه‌ای هنجارها و ناهنجارهای خود را در این زمینه تعیین کرده است.

سیر تحولات پوشش و پوشاک در کشورهای پنج‌قاره جهان به شکلی بوده که قوانین ادیان، مذاهب، فرق و مکاتب نیز در آن اثرگذار بوده است و پیروان، بر اساس آداب و رسوم خود، نوع پوشش و پوشاک را برمی‌گزیده‌اند. اگر با دقت روی علل و عوامل تعیین نوع پوشش و پوشاک توسط جوامع مختلف بررسی داشته باشیم، درخواهیم یافت خودشان این زمینه، پوشش‌های مطابق هنجارهای دینی و مذهبی شان را به‌شدت رعایت می‌کنند.

ایران، زنان و دختران جامعه مهیوبیست‌ها، با پوشش کامل در اجتماع ظاهر می‌شوند اما جریان مهیوبیسم جهانی برای سایر جوامع، برهنگی را ترویج می‌کند.

به راستی چاره کار چیست؟ ما کنون در مقابل دو مسئله قرار داریم که باید با سرعت و دقت بالا آنها را حل کنیم:

از یک سو تهاجم فرهنگی رسانه‌ها و از سوی دیگر ضعف‌های موجود در دستگاه‌های متولی امور فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی که روزبه‌روز برای ورود آسیب‌های جدی به جامعه ما محسوب می‌شود. تقویت کارکردهای رسانه‌ای برای آگاهی بخشی بیشتر به جامعه در خصوص واقعی بودن آسیب‌های ناشی از رویکرد جمعیت به سمت ناهنجاری‌های مربوط به پوشش و پوشاک با استفاده از روش‌های درست و کارآمد شاید بخشی از راه‌حل مشکلات و معضلات کنونی باشد، اما افزایش کارآمدی دستگاه‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی آثار بهبودبخشی بیشتری خواهد داشت.

از سوی دیگر نیز نباید از ضعف عملکرد رسانه‌های داخلی غافل ماند، چراکه اگر رسانه‌های داخلی در مقایسه با عملکرد رسانه‌های خارجی مهاجم، عملکرد مناسب و مؤثری داشتند، ما اکنون شاهد این حجم از آسیب‌های فضای اجتماعی مرتبط با موضوع پوشش و پوشاک نبودیم. نقش مراکز علمی، آموزشی و پژوهشی نیز در این رابطه قابل توجه است و نادیده گرفت. اما ضعف دستگاه‌های متولی امور فرهنگی، را نیز باید تأیید کرد. اگر بخشی از جمعیت نسل کنونی، هنجارهای مربوط به پوشش و پوشاک جامعه را قبول نمی‌کند و در عوض به ناهنجاری‌ها روی می‌آورند، عامل آن را باید مربوط به فشار رسانه‌های مهاجم از یک سو و ضعف دستگاه‌های متولی امور فرهنگی از سوی دیگر دانست، البته در کنار ضعف‌های موجود و مشهود در دستگاه‌های فرهنگی، عملکرد ضعیف دستگاه‌های متولی امور اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را نیز باید برجسته دانست، اما نکته حائز اهمیت این است که چرا از بخش از جمعیت نسل کنونی، از هنجارها دور می‌شوند و به سمت ناهنجاری‌ها تمایل پیدا می‌کنند؟

تصور کنید که در هوای گرم، از شما بخواهند پوشاک ویژه ضد حملات شیمیایی بپوشید و از مأمک فیلتردار نیز استفاده کنید.

در این حالت، شرایط غیر قابل تحملی برای شما ایجاد می‌شود چون زیر پوشش کامل لباس و مأمک شیمیایی، دچار مشکل گرمازدگی خواهید شد اما اگر بدانید که حمله شیمیایی از سوی دشمن حتمی است، به خاطر جلوگیری از آسیب‌های ناشی از نفوذ مواد شیمیایی به بدن و ریه‌ها، شرایط سخت را تحمل خواهید کرد تا زنده بمانید و دچار مرگ و سایر آسیب‌ها نشوید.

با ذکر مثال فوق قصد داشتیم بگوییم اگر کسانی که به ناهنجاری‌های مربوط به پوشش و پوشاک روی می‌آورند، به درستی بدانند چه خطرات فردی و اجتماعی متوجه آنان است، هنجارها را خواهند پذیرفت.

اگر کسانی که به ناهنجاری‌های مربوط به پوشش و پوشاک روی می‌آورند، به درستی بدانند چه خطرات فردی و اجتماعی متوجه آنان است، هنجارها را خواهند پذیرفت

بر اساس آسناد موجود و غیرقابل انکار، مهیوبیسم جهانی عامل اصلی ترویج ناهنجاری‌ها در حوزه پوشش و پوشاک است زیرا آنها در نظر دارند با ترویج برهنگی و فساد، به اهداف شوم خود که استیلا و حاکمیت بر تمامی امور جهانی است، دست یابند و این در حالی است که با اندک مطالعه و پژوهش درخواهیم یافت خودشان در این زمینه، پوشش‌های مطابق هنجارهای دینی و مذهبی شان را به‌شدت رعایت می‌کنند.

ایران، زنان و دختران جامعه مهیوبیست‌ها، با پوشش کامل در اجتماع ظاهر می‌شوند اما جریان مهیوبیسم جهانی برای سایر جوامع، برهنگی را ترویج می‌کند.

به راستی چاره کار چیست؟ ما کنون در مقابل دو مسئله قرار داریم که باید با سرعت و دقت بالا آنها را حل کنیم:

از یک سو تهاجم فرهنگی رسانه‌ها و از سوی دیگر ضعف‌های موجود در دستگاه‌های متولی امور فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی که روزبه‌روز برای ورود آسیب‌های جدی به جامعه ما محسوب می‌شود. تقویت کارکردهای رسانه‌ای برای آگاهی بخشی بیشتر به جامعه در خصوص واقعی بودن آسیب‌های ناشی از رویکرد جمعیت به سمت ناهنجاری‌های مربوط به پوشش و پوشاک با استفاده از روش‌های درست و کارآمد شاید بخشی از راه‌حل مشکلات و معضلات کنونی باشد، اما افزایش کارآمدی دستگاه‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی آثار بهبودبخشی بیشتری خواهد داشت.

از سوی دیگر نیز نباید از ضعف عملکرد رسانه‌های داخلی غافل ماند، چراکه اگر رسانه‌های داخلی در مقایسه با عملکرد رسانه‌های خارجی مهاجم، عملکرد مناسب و مؤثری داشتند، ما اکنون شاهد این حجم از آسیب‌های فضای اجتماعی مرتبط با موضوع پوشش و پوشاک نبودیم. نقش مراکز علمی، آموزشی و پژوهشی نیز در این رابطه قابل توجه است و نادیده گرفت. اما ضعف دستگاه‌های متولی امور فرهنگی، را نیز باید تأیید کرد. اگر بخشی از جمعیت نسل کنونی، هنجارهای مربوط به پوشش و پوشاک جامعه را قبول نمی‌کند و در عوض به ناهنجاری‌ها روی می‌آورند، عامل آن را باید مربوط به فشار رسانه‌های مهاجم از یک سو و ضعف دستگاه‌های متولی امور فرهنگی از سوی دیگر دانست، البته در کنار ضعف‌های موجود و مشهود در دستگاه‌های فرهنگی، عملکرد ضعیف دستگاه‌های متولی امور اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را نیز باید برجسته دانست، اما نکته حائز اهمیت این است که چرا از بخش از جمعیت نسل کنونی، از هنجارها دور می‌شوند و به سمت ناهنجاری‌ها تمایل پیدا می‌کنند؟

تصور کنید که در هوای گرم، از شما بخواهند پوشاک ویژه ضد حملات شیمیایی بپوشید و به مرور جنبه‌های دیگری یافته است. به موازات شکل‌گیری آداب و رسوم در جوامع، نوع پوشش و پوشاک نیز به تعریف رسیده و هر جامعه‌ای هنجارها و ناهنجارهای خود را در این زمینه تعیین کرده است.

* پژوهشگر حوزه فرهنگ

مریم‌السادات خرمدره، مسئول کارگروه مد و لباس شبکه فراگیر مردمی حجاب کشور:

اقوام مختلف ایران کهن در عین جذابیت پوشش کاملی داشته‌اند

مریم‌السادات خرمدره، مسئول کارگروه مد و لباس شبکه فراگیر مردمی حجاب کشور در گفت‌وگو با «جوان» درباره نوع پوشش اقوام مختلف ایرانی می‌گوید: چه زنان و چه مردان از دیرباز در فرهنگ کهن ایرانی پوشش کامل و زیبایی داشته‌اند، اما به مرور جذابیت‌های کاذب سبک زندگی غربی بر تغییر پوشش زنان و مردان ایرانی اثرگذاشته است. وی به پرسش‌های ما درباره اهمیت پوشش و حجاب پاسخ گفته است.

چه ارتباطی میان پوشش و سبک زندگی می‌توان قائل شد؟

نوع پوشاک و پوشش در بحث حفظ حجاب و کیان خانواده بسیار مؤثر است. شما ببینید حتی مخالفان حجاب زمانی که از منزل بیرون بروند به پوشش نیازدارند و به هر حال باید چارچوبی برای پوشش انتخاب کنند. اهمیت نوع پوشش در زندگی هر شخصی، فارغ از جنبه‌های قانونی و معنوی، تنها صرف پوشش بدن نیست، بلکه به این دلیل است که این پوشش بر فرهنگ، اقتصاد، سیاست و سایر جنبه‌های زندگی اجتماعی هر فردی تأثیرمی‌گذارد، در نتیجه نحوه لباس پوشیدن در هر شرایطی بر دیدگاه دیگران تأثیر می‌گذارد. لذا رابطه پوشش و سبک زندگی کاملاً دوسویه و مؤثر بر هم است.

در طراحی مد و لباس چه شاخص هایی را می‌توانیم مدنظر قرار دهیم که به ترویج سبک زندگی اسلامی کمک کند؟

ابتدا این نکته را باید گفت که دشمن از سه ابزار برای پیشبرد مقاصد خود استفاده کرد که یکی از مهم‌ترین این ابزارها نشانه‌گیری سبک زندگی ایرانی - اسلامی بود و فرهنگ ما را در بحث نوع مسکن، تغذیه و پوشاک که سه نیاز اصلی بود مورد هدف قرار داد. در دین و کتاب آسمانی ما به شاخص های مثل زیبایی شناسی بسیار اشاره شده و معتقدیم خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد. در این زمینه به بحث پوشش داشتن و پوشیدگی اشاره شده است. خداوند متعال در قرآن می‌فرمایند که زن و مرد لباس یکدیگر هستند و عیب‌های یکدیگر را پوشش می‌دهند، بر همین اساس می‌توان گفت پوشش به پوشاندن عیوب کمک می‌کند و این مهم به پوشش رفتاری، اخلاقی و گفتاری نیز بسط و گسترش پیدا می‌کند. ما شاخصه‌های دیگری در دین و قرآن داریم که حتی به موضوع رنگ هم اشاره دارد، یعنی انتخاب رنگ لباس هم در سبک زندگی تأثیرگذار است. به طور مثال رنگ زرد برای کفش نوز چشم را زیاد می‌کند. مثال‌های دیگری هم هست و اگر هر کدام از جنبه‌های اسلامی را در پوشش رعایت کنیم در سلامت مؤثر است. ما شاخصه‌هایی در سبک پوشش داریم که در دنیا تحت عنوان پوشاک سلامت‌محور روی آن کار می‌شود. زمانی که به روایات برمی‌گردیم به همان جزئیات اشاره شده و در کشور متمدن و اسلامی ما با تاریخ دیرینه هم سعی شده اجرا شود اما تحت تأثیر مدهایی که دریافتی غرب است با آن فاصله پیدا کرده‌ایم.

چرا به رغم فرهنگ غنی اسلامی و ایرانی ما پوشش ثابتی که در حوزه مد ضمن رعایت موازین، با عصر و زمانه نیز هماهنگ باشد نداریم؟

مشکل اصلی ما فاصله گرفتن از هویت دینی و ملی است. در اقوام مختلف ایران همواره شاهد انواعی از پوشش صحیح بوده‌ایم. در ایران باستان نوع پوشش بسیار اهمیت داشته است و هر چند طبقات سطح پایین و کنیزها به دلیل فقر مادی و فرهنگی، پوشش چندان کاملی نداشتند، اما افراد متوسط و سطح بالا از پوشش کامل برخوردار بودند که جذابیت را نیز دربرمی‌گرفت. پس از دوره قاجار هویت ملی ما از دست می‌رود و جوانان ما در مواجهه با سبک زندگی غربی تحت تأثیر قرار می‌گیرند و پیشرفت خود را در شبه‌سازی به غرب می‌دانند که این تفکر در دوره پهلوی شدت بیشتری می‌گیرد و باعث می‌شود آثار و بقایای آن در آثار و فرهنگ ما باقی بماند. اثرات غرب گرایی باعث شده است در قبال با غرب خود را حتی در پوشش ضعیف‌تر بدانیم و این خود کمپینی باعث جذب سبک زندگی غربی شده است. ما ارزش‌های خود را فراموش کردیم و حتی چادر قجری را که انواع مختلفی دارد کنار گذاشتیم. به کاربردی بودن پوشش‌های من‌دق نمی‌کنیم و از سایر کارکردها انتخاب لباس را الهام می‌گیریم.

در اقوام مختلف ایران همواره شاهد انواعی از پوشش صحیح بوده‌ایم. در ایران باستان نوع پوشش بسیار اهمیت داشته است و هر چند طبقات سطح پایین و کنیزها به‌دلیل فقر مادی و فرهنگی، چندان کاملی نداشتند، اما افراد متوسط و سطح بالا از پوشش کامل برخوردار بودند که جذابیت را نیز دربرمی‌گرفت

طراحان مد و لباس می‌توانند با عملکرد درست خود با هجمه‌های فرهنگی مبارزه کنند، چه کار باید کرد که در عین پوشش مناسب، معیارهای زیبایی شناختی نیز رعایت شود؟

وقتی در خیابان گرم می‌کنیم، باز هم می‌بینیم خانمی که مانتوی جلو باز پوشیده است وقتی با یک خانم محجبه کامل مواجه می‌شود، سعی می‌کند پوشش خود را رعایت کند و این نشان از ذات اصیل و فطرت پاک زنان ایران دارد. بسیاری از زنان ایرانی با دنبال پوشش هستند که در اجتماع قابل قبول باشد و طراحان لباس با باور به اینکه فرهنگ ایرانی - اسلامی بسیار غنی است، امکان طراحی لباس‌های شکیل با خلاقیت و نوآوری در کنار پوشش مناسب را دارند و باید روی این موضوع برنامه‌ریزی و اقدامات کارشناسی صورت گیرد.

آیا پوشش مناسب که اشکال مختلف زیبایی‌شناختی را در بر می‌گیرد، امکان جاذبه برای افرادی را که بعضاً گرایش به پوشش‌های بازتر و غربی دارند، کمتر خواهد کرد؟

طراحان حرفه‌ای لباس با طراحی پوشش‌هایی که شاخصه‌های مختلف رااعم از رنگ، کیفیت پوشش کافی و زیبایی‌شناختی داشته باشد، می‌توانند به بازگشت این گرایش کمک کنند. عرضه مناسب لباس با قیمت و کیفیت مناسب بسیار مؤثر است که هر دو از جمله عوامل دخیل در انتخاب و نوع پوشش زنان ایرانی در سبد خانواده هستند.

مصادیق صحیح پوشش برای مردان چیست و آیا عفاف و حجاب شامل آقایان هم می‌شود؟

بله شامل می‌شود. وقتی لباس اقوام مختلف را می‌بینیم متوجه این پوشش درست می‌شویم. شما ببینید در سال‌های اخیر پوشش اقوام مختلف هم تاحدی دستخوش تأثیر پوشش‌های غربی شده است. مثل کتی یا بقه انگلیسی که روی لباس مردان است یا انواع مانتوشلواری پوشیده می‌شود. وقتی به شهرستان‌های مختلف سفر می‌کنیم به عنوان گردشگر شاهد این تغییرات هستیم در حالی که سنت دیرینه ایرانی بسیار نسبت به پوشش مردان توجه کرده است و از همه جنبه‌ها دو واژه عفاف و حجاب را در بر می‌گیرد.

زهرا هنربخش*

انسان از دیرباز حجاب را انتخاب کرد تا ایمن باشد

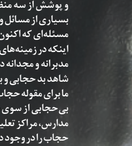

حجاب در دور ان قبل از اسلام نیز وجود داشته و اسلام مبتکر حجاب و پوشش نبوده است بلکه در زمان‌های مختلف در باور انسان‌ها، این ذهنیت و تفکر وجود داشته که حجاب را عاملی برای ایجاد امنیت ذهنی، روانی و در نهایت حفظ سلامت جوامع می‌دانستند

داشتن حجاب از جمله باورهایی است که در تمام دوران و در جوامع بشری از زمان‌های گذشته تا به امروز مورد توجه قرار گرفته و بنا به اعتقادات مختلف و متنوع مردم در دین، مذهب، آداب و رسوم زندگی، به صورت‌های گوناگونی وجود داشته است. در لغت نامه دهخدا حجاب به معنای در پرده کردن، حیا، شرم، عفاف، حجب و بازداشتن از در آمدن است.

بهتر است بدانیم حجاب در دوران قبل از اسلام نیز وجود داشته و اسلام مبتکر حجاب و پوشش نبوده است بلکه در زمان‌های مختلف در باور انسان‌ها، این ذهنیت و تفکر وجود داشته که حجاب را عاملی برای ایجاد امنیت ذهنی، روانی و در نهایت حفظ سلامت جوامع می‌دانستند

حجاب در دور ان قبل از اسلام نیز وجود داشته و اسلام مبتکر حجاب و پوشش نبوده است بلکه در زمان‌های مختلف در باور انسان‌ها، این ذهنیت و تفکر وجود داشته که حجاب را عاملی برای ایجاد امنیت ذهنی، روانی و در نهایت حفظ سلامت جوامع می‌دانستند. در واقع این فریضه تنها مختص مسلمانان و تنها از ضروریات دین اسلام نیست بلکه در زمان‌ها و جوامع مختلف، به حجاب به عنوان یک پدیده فطری برای هر انسان با شخصیت در هر زمان و مکانی می‌نگرند تا جایی که به یک ارزش تبدیل شده است. همانگونه که در داستان حضرت آدم و حوا نیز آمده است: زمانی که آنها از سیب ممنوعه خوردند، پوشش و حجاب خود را از دست دادند تا اینکه به سرعت خود را با برگ درختان بهشتی پوشاندند، پس به خوبی می‌توان فهمید که گرایش فطری انسان‌ها به پوشش و عفاف از نخستین زمان‌ها و اولین انسان‌های روی زمین شکل گرفته است. در ایران قبل از اسلام، حجاب جزو سنت‌های پسندیده و از امتیازات طبقاتی بوده است که زنان فاخر و محتشم برای حفظ عزت و حرمت خود روی صورت‌شان را می‌پوشاندند و داشتن پوشش به زنان اشرافی اختصاص داشت. همچنین در تصاویری که از پوشش مسیحیان و اروپاییان انتشار یافته، مشخص است حجاب در میان زنان مسیحی و اروپایی نیز رعایت می‌شده و ترویج داشته است. همچنین در بسیاری از سخنان دانشمندان و هنرمندان جهان می‌توان مطالبی را درباره حجاب یافت. همانطور که چارلی چاپلین خطاب به دخترش می‌گوید: دخترم هیچ کس و هیچ چیز دیگر را در این جهان نمی‌توان یافت که شایسته آن باشد که دختری ناخن پای خود را به خاطر آن عریان کند، برهنگی بیماری عجیب ماست، به کمان من تن عریان تو باید از آن کسی باشد که روح عریانش از آن توست. حجاب به عنوان یک موضوع پسندیده در تمام ادیان وجود داشته است، پس می‌توان نتیجه گرفت اسلام با توجه به اینکه دینی کامل و جامع برای بشر می‌باشد و پس از تمامی ادیان در جهت هدایت کامل انسان‌ها به ظهور رسیده است. حجاب را مورد تأیید قرار داده و حجاب نه تنها برای زنان محدودیت ایجاد نمی‌کند، بلکه حفظ کرامت، شخصیت و ارزش زن در گرو رعایت حجاب است.

تاریخ بی‌حجابی از اواخر قرن نوزدهم به صورت کاملاً برنامه‌ریزی شده و به جهت فروپاشی جوامع از طریق تشویق زنان به کنار گذاشتن حجاب عنوان شده است. اقدامات ضد حجاب و عفاف به سرعت کشورهای اسلامی را نیز شامل شد و در جهت مقابله با اخلاق، شرافت، حیا و در نهایت سقوط بنیان خانواده‌ها از طریق کشف حجاب و بی‌بند و باری از هیچ تلاشی فروگذار نکردند. پدیده بی‌حجابی و در بعد گسترده‌تر، مسئله حجاب زنان، یکی از مهم‌ترین مسائل امروز جامعه است، بنابراین بی‌توجهی به این مسئله و برخورد سادانگارانه با آن، نتایج خوبی به دنبال نخواهد داشت، زیرا حجاب و پوشش از سه منظر دینی، هویتی و سیاسی دارای اهمیت می‌باشد و در بسیاری از مسائل و موارد زندگی تأثیرگذار است.

مسئله‌ای که اکنون در رابطه با حجاب مطرح می‌شود و از اهم مسائل است اینکه در زمینه‌های فرهنگی در امر حجاب درست و خوب کار نکرده‌ایم. اگر مدبرانه و مجدانه در جهت ترویج حجاب فرهنگ‌سازی می‌کردیم امروزه شاهد بد حجابی و بی‌حجابی عده‌ای نبودیم. به راستی در مدارس دخترانه ما برای مقوله حجاب و عفاف چه کاری انجام شده است؟ در صورتی که برای بی‌حجابی از سوی دیگران کارهای بسیاری انجام شده است و می‌شود. مدارس، مراکز تعلیم و تربیت و تزکیه دانش‌آموزان هستند که باید عفاف و حجاب را در وجود دختران که سرمایه‌های ارزشمند جامعه هستند نهادینه کنند. با توجه به اینکه اصل حجاب و عفاف ریشه در ذات و سرشت انسان‌ها دارد، اگر به خوبی و با روش‌های درست به دختران‌مان و اجتماع معرفی شود، مورد پذیرش قرار خواهد گرفت.

* پژوهشگر و کارشناس ارشد حقوق

حجت‌الاسلام علیرضا فرهنگ*

آنچه امروز جوامع بشری را با نگرانی روبه‌رو کرده فاصله گرفتن از هویت دینی و ملی است. این امر از آسیب‌ها و اتفاقات زندگی‌ها خارج از محیط عادی و در فضای مجازی و حتی هوش مصنوعی شکل می‌گیرد، شاخت خوب ارید و ارزش فرزند دلبندتان شانی تربیتی و به دور از هنجار است ولی در اثر وضعیت خاص امروز جهان فرزندان‌شان به خاطر تقشه‌های از پیش طراحی شده در معرض جدا شدن از دامن امن خانواده قرار گرفته‌اند.

ایا وقتی در یک جامعه خربه مقدس خانواده با کشاندن آنان به مراکز فساد و گناه شکسته شود آن خانواده فرزندی پاک و سالم و آینده ساز برای کشور و خانواده تربیت می‌شود؟ ایا وقتی دختری خشونت در اد فضای جامعه بدون هیچ محدودیتی در معرض دید گان افراد قرار دهد مورد سوءاستفاده یا طمع و ناامنی اخلاقی قرار نمی‌گیرد؟ ایا با از بین رفتن حجاب زمینه از بین رفتن حیا و شکستن مرزها اتفاق نمی‌افتد. ایزی زیست عفیفانه زندگی را امیختی است که در پرتو نگاه معقولانه همراه با دستورات وحیانی قابل دستیابی است. از این رو یکی از راههای به دست امدن زیست عفیفانه جلوگیری از گسترش منکری به نام بی‌عفتی و بی‌حجابی است لذا در این مقاله مختصر به چهار سؤال پاسخ می‌دهیم.

۱- چه شیوه‌های صحیحی برای امر به معروف و نهی از این منکر وجود دارد؟

به طور خلاصه به سه روش به صورت کلی اشاره می‌کنیم. یکی از این روش‌ها از راه مدرسه مثلاً در قالب فیلم یا سریال یا حتی تئاتر و داستان می‌توان یک مفهوم و ارزش دینی را با توجه به اثار خوب ان به تصویر کشاند. روش دوم روش رفتاری است، وقتی رفتار عملی کسی درست شد گفتار او هم تأثیرگذار خواهد بود. یقیناً کسی که نسبت به منکری اشده باشد، نمی‌تواند تأثیری را که یک انسان اهل عمل و رفتار شایسته بر قلب و دل افراد دارد، داشته باشد. کسی که زیانش به دروغ آلوده است ایا می‌تواند در عمل کسی را که آلوده به این گناه است از این گناه دور کند؟ قرآن می‌فرماید: «أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ» « ایا مردم را به نیکی دعوت ولی خود را فراموش می‌کنید». استاد مطهری(ره) می‌فرماید: اگر کسی بخواهد غیر مستقیم امر به معروف کند، یکی از راه هایش این است که خودش صالح و با تقوا باشد. روش سوم روش تدریجی است. یعنی برای جلوگیری از یک گناه و دور کردن کسی از منکر باید فرصت گذاری و به تدریج فرهنگ‌سازی کنیم؛ از این رو چه بسا باید برای نجات یک فرد سال‌ها تلاش کرد، هر چند بعضی افراد زمینه و آمادگی تأثیرپذیری سریعی را در وجودشان دارند ولی بعضی نیاز به فرصت دارند و برای آنان باید به صورت تدریجی عمل کرد، حتی در مراتب امر به معروف ونهی از منکر نیز این مطلب در رساله مراجع تقلید ذکر شده است که اول بدانیم چه چیزی معروف است و چه چیزی منکر. دوم اینکه احتمال تأثیرگذاری بدهیم و سوم اینکه بدانیم فرد مقابل معصیت را تکرار نمی‌کند و چهارم اینکه در ان مفسده‌ای نباشد.

۲- به طور خاص در مورد حجاب چه روشی را در پیش بگیریم تا اثر و تبعات منفی نداشته باشد؟

یکی از مسائلی که امروز جامعه را تحت تأثیر قر